بررسی چرخه اصلاح شده رانکین آلی به منظور تولید هیدروژن و آب شیرین با استفاده از انرژی زمین گرمایی و زیست توده از دیدگاه انرژی، اگزرژی، اقتصادی و زیست محیطی

> محمدعلی صباغی دانشجوی دکترای، گروه مهندسی مکانیک، دانشگاه یزد، ایران، s_mohammaad@yahoo.com محمد سفید* استاد، گروه مهندسی مکانیک، دانشگاه یزد، ایران، mhsefid@yazd.ac.ir

چکیدہ

پژوهش حاضر به تحلیل انرژی، اگزرژی، اقتصادی و محیط زیستی یک چرخه رانکین آلی با هدف تولید همزمان توان، هیدروژن و آب شیرین با منبع انرژی ترکیبی زمین گرمایی و زیست توده می پردازد. در سیستم جدید پیشنهادی از مبادله کنهای گرمایی مختلف به منظور بالا بردن راندمان اگزرژی سیستم استفاده شده است. همچنین عملکرد چرخه در دو حالت با و بدون انرژی زمین گرمایی مقایسه شده است. محاسبات نشان میدهد که بیشترین میزان تخریب اگزرژی برابر ۱۱۹/۴ کیلووات و مربوط به جوشآور می باشد. همچنین کمترین میزان فاکتور اگزرواکونومیک برای جوشآور و برابر ۱۲/۳۱ درصد است. مقدار هیدروژن تولیدی و آب شیرین به ترتیب ۱۸۵۸ لیتر بر ثانیه و ۲۱/۵ کیلوگرم بر ثانیه می باشد و با افزایش دمای منبع زمین گرمایی از ۲۰ درجه سلسیوس، مقدار هیدروژن و آب شیرین به ترتیب ۱۸۵۸ لیتر بر ثانیه و ۲۱/۵ کیلوگرم بر ثانیه می باشد و با افزایش دمای منبع زمین گرمایی از ازژی زمین گرمایی و تأمین کل انرژی توسط زیست توده، مقدار دی اکسید کربن منتشر شده به مقدار ۶۸ درصد افزایش می باد.

واژههای کلیدی: تولید همزمان، زمین گرمایی، زیست توده، چرخه آلی رانکین، اگزرژی اقتصادی، زیست محیطی.

Evaluation of a Modified Organic Rankine Cycle to Produce Power, Hydrogen and Desalinated water by Combining Geothermal and Biomass Energies from 4E viewpoints

M. A. Sabbaghi	Department of Mechanical Engineering, University of Yazd, Yazd, Iran
M. Sefid	Department of Mechanical Engineering, University of Yazd, Yazd, Iran

Abstract

This study provides the energy, exergy, economic and environmental (4E) analysis of an organic Rankine cycle with the aim of producing power, hydrogen, and desalinated water with combined geothermal and biomass energy sources. In the proposed system, different heat exchangers have been used to increase the exergy efficiency of the system. Also, the cycle performance in both modes of with and without geothermal energy is compared. The results provide that the highest rate of exergy destruction is equal to 119.4 kW which is related to the boiler. Also, the lowest amount of exergoeconomic factor for the boiler is equal to 12.31%. The amount of produced hydrogen and desalinated water is equal to 1.58 lit/s and 15.15 kg/s, respectively. Moreover, with an increment in the temperature of the geothermal source from 125 to 160 C, the production rate of hydrogen and desalinated water are increased 30 and 18 %, respectively. In the case that geothermal energy is not used and all energy is supplied from biomass, the amount of carbon dioxide emission will increase by 68%.

Keywords: Cogeneration, Geothermal, Biomass, Organic Rankine Cycle, Exergoeconomc Analysis, Envinroment.

۱– مقدمه

چرخههای آلی رانکین از چرخههای رایج در تولید توان هستند که سیال عامل آنها یک سیال آلی می،اشد. این چرخهها دارای دمای عملکردی پائین یا متوسطی هستند و بدین جهت، با منابع انرژی تجدیدپذیر نظیر زمین گرمایی و زیست توده کاربرد زیادی دارند. چرخه رانکین دارای چهار جزء توربین، چگالنده ، پمپ و جوش آور بوده و عملکرد آن بدین صورت است که سیال عامل با دفع گرما در چگالنده تقطیر شده و به مایع تبدیل میشود. فشار سیال توسط پمپ افزایش داده شده و از آنجا به جوشآور هدایت میشود. با گرفتن گرما، سیال عامل تغییر حالت داده و با دما و فشار بالا به توربین وارد شده و با انجام کار، کاهش فشار و دما یافته و وارد چگالنده میشود و چرخه مذکور مجدداً تکرار می گردد[۱]. استفاده زیاد سوختهای فسیلی جهت تأمین نیازهای بشر به انرژی، باعث کاهش شدید ذخایر این سوختها شده است. علاوه بر این استفاده از سوختهای فسیلی، سبب آلودگی محیط

جایگزین مناسبی برای سوختهای فسیلی میباشند.

انرژی زیست توده یکی از منابع تجدیدپذیر است که امروزه تقریباً ۱۴ درصد از منابع انرژی اولیه را تأمین میکند و این میزان در کشورهای در حال توسعه به ۳۲ درصد میرسد[۲]. با وجود اینکه در احتراق زیست توده مانند سایر سوختهای فسیلی دی اکسیدکربن آزاد می شود ولی این مقدار ناچیز میباشد و علاوه بر این، نسبت به احتراق سایر سوختهای فسیلی میزان انتشار ترکیبات نیتروژن دار و گوگرد دار آن بسیار پایین تر است.

زیست و گرم شدن کره زمین می شود. از این رو، منابع انرژی تجدیدپذیر

انرژی زمین گرمایی یکی دیگر از منابع انرژی تجدیدپذیر بوده که مزایای زیادی دارد. از محاسن انرژی زمین گرمایی، عدم ایجاد آلایندههای زیست محیطی و ظرفیت بالای آن برای تولید توان میباشد [۳]. دمای منابع انرژی زمین گرمایی بین ۵۰ تا ۳۵۰ درجه سلسیوس متغیر است. به علت وجود منابع زیاد دما پائین (۹۰ تا ۲۲۰ درجه سلسیوس) در سطح جهان، پیش بینی میشود که این منابع انرژی در

^{*} نويسنده مكاتبه كننده، أدرس پست الكترونيكي: mhsefid@yazd.ac.ir تاريخ دريافت: ۱۰/۱۰/۰۰

آینده بیشتر مورد استفاده قرار بگیرند [۴]. تحقیقات زیادی توسط پژوهشگران به منظور استفاده از انرژیهای تجدیدپذیر برای سیستمهای تولید همزمان انجام شده است. عبدالعلی پورعدل و همکارانش [۵] به تحلیل انرژی و اگزرژی یک سیستم تولید همزمان با استفاده از منبع زمین گرمایی پرداختند. آنها همچنین سیستم پیشنهادی خود را از سه دیدگاه توان تولیدی، راندمان و راندمان اگزرژی بهینه سازی نمودند. ییلماز و همکارانش [۶] هفت آرایش مختلف زمین گرمایی و تولید هيدروژن با روش الكترولايزر را تحليل كردند. نتايج محاسبات آنها حاکی از کاهش هزینه تولیدی هیدروژن در ازای افزایش دمای منبع زمین گرمایی بود. کیانفرد و همکارانش [۷] برای تولید هیدروژن و آب شیرین، از انرژی زمین گرمایی استفاده نمودند و بازگشت سرمایه را ۵/۶ سال محاسبه کردند. اکرمی و همکارانش [۸] به بررسی یک سیستم توليد همزمان توان، هيدروژن و سرمايش با انرژی زمين گرمايی پرداختند. بر اساس نتایج محاسبات آنها، مقدار راندمان گرمایی ۳۴/۹۸ درصد و راندمان اگزرژی ۴۹/۱۷ درصد بدست آمد. یوکسل و همکارانش [۹] نیز یک سیستم تولید همزمان توان، هیدروژن و سرمایش را بررسی کردند و گزارش نمودند که با افزایش دمای منبع گرم از ۱۳۰ تا ۲۰۰ درجه سلسیوس، مقدار هیدورژن تولیدی از ۰/۰۳ تا ۰/۰۷۵ کیلوگرم بر ثانیه افزایش مییابد. غایبی و همکارانش [۱۰] یک سیستم تولید همزمان توان، گرمایش و سرمایش جذبی بر مبنای انرژی زمین گرمایی را تحلیل کردند. نتایج کار آنها نشان داد که مقدار راندمان گرمایی، راندمان اگزرژی و مجموع هزینه واحد تولید محصول در حالت بهینه به ترتیب ۹۴/۸۴ درصد، ۴۷/۸۹ درصد و ۸۹/۹۵ دلار بر گیگاژول می باشد. بالتا و همکارانش [۱۱] به مطالعه روی یک سیستم ترکیبی زمین گرمایی و چرخه ترموشیمیایی جداکننده آب پرداختند و مقدار هیدروژن تولیدی را محاسبه نمودند. نتایج پژوهش آنها نشان داد که هزينه توليد هيدروژن مستقيماً به ظرفيت نيروگاه و راندمان اگزرژي وابسته است. مهرپویا و همکاران [۱۲] یک سیسم تولید همزمان بر پایه چرخه کالینا به کمک انرژی زمین گرمایی برای تولید آب شیرین را تحليل نمودند. نتايج پژوهش آنها نشان داد كه سيستم پيشنهادي قادر به توليد ۴۶/۷۷ كيلووات توان، ۴۵۱ كيلووات گرمايش، ۵۲ كيلووات سرمایش و ۷۹/۰ کیلوگرم بر ثانیه آب آشامیدنی میباشد.

برای استفاده از انرژی زمین گرمایی، اکثرا استفاده از سیستمهای دما پائین موضوعیت پیدا می کند. راندمان اگزرژی این سیستمها چندان بالا نیست و از طرف دیگر مصرف کل توان حاصل از انرژی زمین گرمایی برای تولید هیدروژن و آب شیرین باعث کاهش راندمان اگزرژی بسیار پائین تر از سیستم تولید توان با شرایط مشابه می گردد. بنابراین توصیه می شود که از منابع انرژی دیگری نیز جهت تأمین انرژی لازم برای چرخه رانکین آلی استفاده کرد. به همین منظور و همچنین در دسترس بودن منابع انرژی زیست توده، در این پژوهش سیستم جدید و منعطف نودن منابع انرژی زمین گرمایی و زیست توده استفاده می کند. در سیستم پیشنهادی از سه مبادله کن گرمایی اکونومایزر، تبخیرکن و فراگرمکن به منظور تأمین انرژی لازم برای توربین استفاده شده است که این امر بعلت کاهش اختلاف دمای بوجود آمده در دو طرف سیال، سبب کاهش میزان تخریب اگزرژی در مبادله کنها و در مجموع کاهش

تحقیق به حساب می آید. از هیدروژن تولیدی میتوان بجای زیست توده نیز استفاده نمود. وجود مبادله کنهای گرمایی سبب افزایش راندمان چرخه رانکین میشود ولی نیازمند سرمایهگذاری بیشتری میباشند. بنابراین لازم است با بررسیهای فنی اقتصادی، اثربخشی و جایگاه آنها مشخص شود. همچنین به منظور تأمین گرمایش لازم برای خارجی برای تأمین این گرمایش را منتفی میکند. از طرفی دیگر، در الکترولایزر از گرمای موجود در سیستم استفاده شده که نیاز به گرمکن خارجی برای تأمین این گرمایش را منتفی میکند. از طرفی دیگر، در احتراق سوخت زیست توده مانند سایر سوختهای فسیلی دی پژوهش سعی شده تا با رویکردی همه جانبه به تحلیل انرژی، اگزرژی، اقتصادی و زیست محیطی چرخه پیشنهادی پرداخته شود. همچنین به منظور تأثیر استفاده از انرژی زمین گرمایی، عملکرد چرخه در دو حالت منظور تأثیر استفاده از انرژی زمین گرمایی، عملکرد چرخه در دو حالت با و بدون زمین گرمایی مقایسه میگردد. عمده موارد این پژوهش به شرح زیر میباشد.

• استفاده از انرژی زمین گرمایی و انرژی زیست توده برای تأمین انرژی لازم برای چرخه رانکین آلی.

تولید هیدروژن توسط سیستم الکترولایزر غشاء پروتونی و تولید
 آب شیرین توسط سیستم اسمز معکوس.

• تحليل انرژي، اگزرژي، اقتصادي و زيست محيطي سيستم.

• مقایسه دو حالت سیستم با و بدون زمین گرمایی و تأثیر آن بر رفتار ترمودینامیکی چرخه و میزان انتشار دی اکسیدکربن.

۲- شرح سیستم و مدلسازی

در تحقیق حاضر، یک سیستم الکترولایزر غشاء پروتونی و یک سیستم اسمز معکوس، با چرخه رانکین آلی ترکیب شدهاند. از انرژی زمین گرمایی و انرژی زیست توده برای تأمین انرژی چرخه رانکین آلی استفاده شده است. در شکل ۱، چرخه مورد بررسی که شامل یک سیستم تولید همزمان توان، هیدروژن و گرمایش با منبع انرژی زمین گرمایی و زیست توده میباشد نشان داده شده است. این سیستم شامل چهار زیر سیستم میشود. زیر سیستم چرخه رانکین آلی، زیر سیستم زمین گرمایی، زیرسیستم تولید آب شیرین و زیر سیستم تولید هیدروژن. خروجی اصلی این سیستم، توان، گرمایش، هیدروژن و آب شیرین میباشد که به ترتیب در زیر سیستم چرخه رانکین آلی، هیدروژن و اسمز معکوس تولید میشود. زیر سیستم زمین گرمایی، انرژی اصلی سیستم را تأمین میکند. سیال عامل چرخه در ابتدا به

شکل ۱- سیستم پیشنهادی تولید همزمان توان، هیدروژن و آب شیرین

وسیله پمپ به جوش آور زیست توده رفته و توسط گرمای حاصل از سوخت، پیش گرم میشود و بعد از آن توسط مبادله کنهای گرمایی زمین گرمایی تا دمای بیشینه چرخه، فراگرم میشود. این مبادله کن-های گرمایی از یک اکونومایزر، یک تبخیرکن و یک فراگرمکن تشکیل شده است. سیال ابتدا توسط گرمای زیست توده، پیش گرم شده و وارد اکونومایزر میشود، بعد از آن در تبخیرکن به حالت بخار اشباع تبدیل میگردد و در نهایت در فراگرمکن از حالت بخار اشباع به بخار مافوق گرم تغییر حالت میابد. سپس سیال مافوق گرم شده وارد توربین طرفیت تولید گرما دارد و میتوان از گرمای آن به منظور تأمین گرمای عامل وارد دی فراگرمکن شده و گرمای آن به منظور تأمین گرمای میگردد. سپس سیال عامل وارد چگالنده شده و با دفع گرما و تأمین گرمای لازم برای آلکترولایزر استفاده کرد. بنابراین سیال میگردد. سپس سیال عامل وارد چگالنده شده و با دفع گرما و تأمین گرمای لازم برای آب گرم بهداشتی برای مصارف ساختمانی، به مایع

توان تولید شده در چرخه رانکین آلی در یک ژنراتور به انرژی الکتریکی تبدیل شده و تماماً و بطور مساوی برای تولید هیدروژن و آب شیرین به سیستم غشاء پروتونی و اسمز معکوس منتقل میشود

در سیستم الکترولایزر، همانطور که در شکل ۱ مشخص است، آب ورودی با فشار اتمسفر وارد دی فراگرمکن شده و تا دمای لازم برای سیستم الکترولایزر گرم میشود. در سیستم الکترولایزر، هیدروژن خروجی از کاتد، گرمای خود را به محیط دفع کرده و در یک منبع ذخیره میگردد. اکسیژن تولید شده در آند به وسیله یک جداکننده، از مخلوط آب و اکسیژن جدا میشود و در نهایت آب باقیمانده برای تولید هیدروژن مجدداً به الکترولایزر باز میگردد.

در سیستم اسمز معکوس توسط پمپ، فشار لازم برای عبور آب شور از غشاء تأمین میگردد. آب شور یا آب دریا پس از گذر از دستگاه

اسمز معکوس، شوری خود را از دست داده و به آب شیرین (نقطه ۲۲) و آبی با شوری بیشتر (نقطه ۲۱) تبدیل میشود. برای سادهسازی معادلات بیان شده، فرضیات زیر بکار گرفته شده است [۱۳].

• تمام اجزای چرخه در حالت پایا عمل میکنند.

• از افت فشار لولهها و مبادله کن های گرمایی و سایر اجزا صرفنظر شده است.

• سیال زمین گرمایی، آب در نظر گرفته شده است.

 دما و فشار محیط به ترتیب برابر ۲۵ درجه سلسیوس و ۱۰۰ کیلویاسکال می باشد.

• دمای آب زمین گرمایی ۱۵۰ درجه سلسیوس و دبی آن ۱kg/s فرض شده است.

 کل سیستم آدیاباتیک در نظر گرفته شده و از تلفات گرمایی صرفنظر شده است.

در این تحقیق با استفاده از نتایج پژوهش [۱۴] و همچنین با توجه به محدوده دمایی مورد استفاده در چرخه رانکین آلی، سیال عامل R134a کارآیی مناسبی نشان داده است. علاوه بر این، به علت فشار کاری بالای این سیال، می توان از توربین و مبادله کنهای گرمایی کوچکتری استفاده کرد. پتانسیل گرمایش جهانی و تبعات زیست محیطی پائین این سیال نیز از دلایل دیگر انتخاب آن می باشد.

سوخت زیست توده مصرفی در این تحقیق چوب صنوبر بوده و مشخصات آن بر اساس مرجع [1۵] میباشد.

دادههای ورودی مربوط به چرخه رانکین آلی، سیستم الکترولایزر غشاء پروتونی و سیستم اسمز معکوس در جدول ۱ آمده است.

جدول ۱- داده های ورودی چرخه آلی رانکین				
مقدار	نام متغير			
٨٠	(/.)	ک پمپ و توربين	راندمان آيزنتروپي	
٩٠		(%)	راندمان جوش آو	
۳۸۰۰		ربين (kPa)	فشار ورودی به تو	
11		وربين (kPa)	فشار خروجي از ت	
۱	(به چگالنده (kPa	فشار آب ورودی ہ	
١	(kg/s)	ه دی فراگرمکن	دبی آب ورودی با	
١٠	(K)	چ دی فراگرمکن	اختلاف دمای پین	
٣		چ چگالنده (K)	اختلاف دمای پین	
۵		چ تبخیر کن (K)	اختلاف دمای پین	
١٠	(چ فراگرمکن (K	اختلاف دمای پین	
1888.	(kJ	ی سوخت (kg/	ارزش گرمایی بالا	
•/•۴٧	میزان سوخت زیست توده ورودی (kg/s)			
[t o]				
[19]	یزر غشاء پروتونی	ورودى الكترولا	داده های	
مقدار	پارامتر	مقدار	پار امتر	
٨٠	$T_{PEM}(C)$	١	Po (bar)	
٧۶	E _{act,a}	۵۰	D (mm)	
۱۸	(KJ/MOI) E _{act,c}	95475	F (C/mol)	
	(kj/mol)		ref 2	
14	λ _a	17	$J_a^{(c)}$ (A/m ²)	
١٠	λ_c	48	J_c^{ref} (A/m ²)	
داده های ورودی سیستم اسمز معکوس [۱۷]				
مقدار	پارامتر	مقدار	پار امتر	

داده های ورودی سیستم اسمز معکوس [۱۷]			
مقدار	پارامتر	مقدار	پار امتر
۲۵	$T_0(C)$	٠/۴	RR(-)
۴	$X_{\text{feed}}(g/kg)$	۴/۱۵	$m_{required}(kg/s)$
۳۷	$A_{mem}(m^2)$	1	n(-)

۲-۱- تحلیل انرژی و اگزرژی

برای مدلسازی انرژی سیستم، میبایست قوانین پایستگی جرم و انرژی برای هر یک از اجزای سیستم اعمال شود. به همین علت، هر یک از المانها یک حجم کنترل در نظر گرفته میشود[۱۸]. $\sum_i m_i = \sum_e m_e$ (۱)

$$\dot{Q} - \dot{W} = \sum_{e} \dot{m_e} h_e - \sum_{i} \dot{m_i} h_i \tag{(Y)}$$

اگزرژی [۱۸] به چهار دسته اگزرژی فیزیکی، اگزرژی شیمیایی، اگزرژی جنبشی و اگزرژی پتانسیل تقسیم بندی می شود. به سبب تغییرات ناچیز سرعت و ارتفاع در این پژوهش از عبارتهای اگزرژی جنبشی و پتانسیل صرفنظر شده است. اگزرژی فیزیکی به عنوان حداکثر کار مفید نظری بدست آمده سیستم در تعامل با محیط در شرایط تعادل در نظر گرفته می شود. با در نظر گرفتن قانون اول و دوم ترمودینامیک، موازنه اگزرژی را به صورت رابطه (۳) می توان در نظر گرفت[۱۸].

$$E\dot{x}_{\dot{Q}} + \sum_{i} \dot{m}_{i} e x_{i} = \sum_{e} \dot{m}_{e} e x_{e} + E\dot{x}_{W} + \dot{E}x_{D} \tag{(7)}$$

اندیسهای i و e مشخصکننده اگزرژی ورودی و خروجی به حجم کنترل هستند. Exb. بیانگر تخریب اگزرژی بوده و عبارتهای دیگر از طریق معادلات (۶-۴) تعیین میشوند[۱۸].

 $Ex_{\dot{Q}} = (1 - \frac{T_0}{T_i})\dot{Q}_i \tag{(f)}$

$$Ex_{W} = W$$
(2)
$$ex = ex_{ph} = (h - h_{0}) - T_{0}(s - s_{0})$$
(2)

راندمان انرژی سیستم تولید همزمان مورد بررسی بر اساس رابطه (۷) بجان می شد (۱۸۱]

$$\eta_{eup} = \frac{W_{net} + Q_{heating}}{(Y)}$$

$$Q_{Boiler} + Q_{Geothermal}$$

$$Q_{heating} = \dot{m}_{s} \left(h_{1.} - h_{s} \right) + \dot{m}_{1.} \left(h_{1.r} - h_{1.} \right)$$
(A)

$$W_{net} = W_{turbine} - W_{pump} \tag{9}$$

$$Q_{boller} \tag{9}$$

$$\eta_{boiler} = \frac{1}{Q_{burn}}$$

$$\dot{Q}_{burn} = m_{fuel} \times LHV \tag{(11)}$$

$$Q_{geothermal} = m_{1\Delta} \times h_{1\Delta} \tag{(17)}$$

راندمان اگزرژی سیستم تولید همزمان بر اساس رابطه (۱۳) بدست

$$\eta_{ex} = 1 - \left(\frac{Ex_{D,tot}}{E\dot{x}_{1,0} + E_{Biomass}}\right)$$
(17)

$$E_{Biomass} = m_{fuel} \times \Psi \times LHV \tag{11}$$

$$\Psi = \frac{1.004 + 0.016\frac{H}{C} - 0.3493\frac{O}{C} [1 + 0.0531\frac{H}{C}] + 0.0493\frac{N}{C}}{1 - 0.4124\left(\frac{O}{C}\right)} \tag{14}$$

در جدول ۲، معادلات اگزرژی چرخه رانکین آلی ارائه شده است.

جدول ۲- معادلات اگزرژی چرخه رانکین آلی

اگزرژی سوخت	اگزرژی محصول	نام جزء
$\dot{E_{_{ m y}}} - \dot{E_{_{ m y}}}$	$\dot{W_{tur}}$	توربين
$\dot{E_{_{\rm V}}}-\dot{E_{_{\rm A}}}$	$\dot{E_{\gamma}} - \dot{E_{\gamma}}$	دی فراگرمکن
$\dot{E}_{_{\Lambda}}-\dot{E}_{_{\Lambda}}$	$\dot{E_{yy}} - \dot{E_{yy}}$	چگالنده
W_{pump}	$\dot{E_r} - \dot{E_r}$	پمپ
E _{Biomass}	$\dot{E_{_{\rm T}}}-\dot{E_{_{\rm T}}}$	جــوش آور زيســت
		توده
$\dot{E_{yy}} - \dot{E_{yk}}$	$\dot{E_{\rm f}}-\dot{E_{\rm f}}$	اكونومايزر
$\dot{E_{y}} - \dot{E_{y}}$	$\dot{E_{_{\Delta}}}-\dot{E_{_{\rm F}}}$	تبخيركن
$\dot{E_{10}} - \dot{E_{19}}$	$\dot{E_{_{\rm F}}}-\dot{E_{_{\Delta}}}$	فراگرمكن

۲-۲- تحلیل اگزرژی- اقتصادی

فرآیند هزینهگذاری اگزرژی شامل معادلات موازنه هزینهای است که برای هر یک از اجزای سیستم بر اساس رابطه ۱۶ به صورت جداگانه نوشته میشود[۲۰].

$$\begin{split} \sum_{k} (c_e E_{\dot{x}_e})_k + c_{w,k} W_k &= c_{Q,k} E_{\dot{Q},k} + \sum_{k} (c_i E_{\dot{x}_i})_k + Z_k \end{split} \tag{117} \\ \text{K} c_i (1)_k e_{ij} (1)_$$

در رابطه فوق Z_k هزینه اولیه خریداری شده جزء، φ ضریب مربوط به هزینه عملکرد و نگهداری جزء، T تعداد ساعات عملکرد سالیانه جزء

$$CRF = \frac{i(1+i)^n}{(1+i)^n - 1} \tag{1}$$

در رابطه (۱۸)، i نرخ سود سرمایه برابر ۱۲ درصد و n تعداد سالهای عملکرد سیستم برابر ۲۰ سال است. همچنین 🖗 برابر ۱/۰۶ و N برابر ۸۰۰۰ ساعت در نظر گرفته می شود. در این پژوهش از روابط ارائه شده در مرجع [۲۱] برای به دست آوردن قیمت اولیه اجزای چرخه رانکین و از مرجع [۲۲] برای به دست آوردن قیمت مبادله کنها و انرژی زمین گرمایی و از مرجع [۲۳] برای بدست آوردن قیمت اولیه واحد آب شیرین کن و از مرجع [۲۴] برای بدست آوردن قیمت اولیه واحد الكترولايزر استفاده شده است. روابط تعيين هزينه ارائه شده مربوط مربوط به سالهای گذشته بوده و این قیمت ها توسط رابطه (۱۹) بروز رسانی می گردد [۲۰].

$$\frac{C_1}{C_2} = \frac{Index_1}{Index_2}$$

Index، و من الماعي الطعر و ۲ و Index و ۲ و C_{T} شاخص هزینه در سالهای ۱ و ۲ می باشد. شاخص هزینه معرف تورم است و برای اصلاح هزینه اجزا استفاده می شود. در این تحقیق از شاخص ارائه شده توسط مارشال و سوئيفت جهت بروز رساني قيمتها برای سال ۲۰۲۱ استفاده شده است [۲۵]. توابع اقتصادی اجزای مختلف سیستم در جدول ۳ و روابط نرخ هزینه سوخت و محصول اجزا در جدول ۴ ارائه شده است.

(19)

جدول ۳- توابع اقتصادی اجزای مختلف سیستم

تابع قيمت	نام جزء
$Z_{tur} = 4750 \ (W_{tur})^{0.75}$	توربين
$Z = 3.28 \times 10^4 \times (\frac{A}{2})^{0.68}$	مبادلــه كــنهــاى
80	گرمایی
$Z_{pump} = 1.97 \times 10^3 \times W_{pump}^{0.35}$	پمپ
$Z_{boiler} = 3.28 \times 10^5 \times (\frac{\dot{m_{steam}}}{20000})^{0.81}$	جوش آور
$Z_{elec} = 1000 \times W_{elec}$	الكترولايزر
$Z_{RO} = \exp(0.802 \log(\dot{M_d}) +$	آب شيرين کن
$0.01775 \log(\dot{M_d})^2)$	

هزينه سوخت با لحاظ نمودن قيمت زيست توده مورد استفاده در منطقه، برابر ۰/۰۶۷ دلار بر کیلوگرم در نظر گرفته شده است که همانند هزینه تعمیرات و نگهداری، در طول زمان با تورم افزایش مییابد.

تعریف سوخت و محصول برای محاسبات راندمان اگزرژی در یک جزء منجر به تعريف جريان هزينه مربوط به سوخت و جريان هزينه مربوط به محصول برای سیستم می شود. هزینه متوسط واحد سوخت و محصول مطابق روابط (۲۰) و (۲۱) تعیین می شود [۲۰].

$$C_{F,k} = \frac{C_{F,k}}{E_{F,k}} \tag{(7.)}$$

$$c_{P,k} = \frac{C_{P,k}}{E_{P,k}} \tag{(1)}$$

نرخ هزینه تخریب اگزرژی از تلفیق تعادل اگزرژی و تعادل هزینه بدست مي آيد [٢٠].

$$C_{D,K} = c_{F,k} E_{D,K}$$
 (۲۲)
فاکتور اگزرژی- اقتصادی هر جزء از رابطه ۲۳ بدست میآید[۲۰].

\dot{z}_k	(٢٣)
$V_k = \frac{\dot{Z}_k + \dot{C}_{D,k}}{\dot{Z}_k + C_{D,k}}$	

جدول۴- نرخ هزينه سوخت و محصول اجزاى مختلف

نام جزءموازنه قیمتروابط کمکیجوش آور $Z_{boiler} + C_{bio} + C_2 = C_3$ بوش آوراکونومایزر $Z_{cool} + C_3 + C_{17} = C_4 + C_{18}$ $Z_{cool} + C_3 + C_{17} = C_4 + C_{18}$ اکونومایزر $Z_{cool} + C_3 + C_{17} = C_4 + C_{18}$ $Z_{cool} + C_5 + C_{17} = C_5 + C_7$ $c_{16} = c_{17}$ $Z_{eva} + C_4 + C_{16} = C_5 + C_{17}$ $Z_{cool} + C_5 + C_{15} = C_7$ $c_{15} = c_{16}$ $Z_{sh} + Z_{geo} + C_5 + C_{15} = C_7$ $Z_{tur} + C_6 = C_7 + C_{w,t}$ $c_{6} = c_7$ $Z_{tur} + C_6 = C_7 + C_{w,t}$ $Z_{cool} + C_7 + C_9 = C_8 + C_{10}$ $c_{9} = 0$ $Z_{dsh} + C_7 + C_9 = C_8 + C_{10}$ $Z_{cool} + C_{11} = C_1 + C_{12}$ $c_{11} = 0$ $Z_{coold} + C_8 + C_{11} = C_1 + C_{12}$ $Z_{adw} + C_7 + C_{beenee} = C_{24}$ $v_{avp} = c_{w,t}$ $Z_p + C_1 + C_{w,p} = C_2$ $Z_{avp} + C_{14} + C_{16} = C_{13} + C_{14}$ $z_{13} = c_{14}$ $Z_{el} + C_{w,el} + C_{10} = C_{13} + C_{14}$ $Z_{19} = 0$ $C_{21} = 0$ $Z_{RO} + Z_{p,ro} + C_{19} + C_{w,ro} = C_{21}$ $Z_{ro} + C_{21} + C_{22}$			
$\begin{array}{c c} & Z_{boiler}+C_{bio}+C_2=C_3 & \\ \hline \\ \textbf{F}_{200}+C_1=C_{18} & Z_{eco}+C_3+C_{17}=C_4+C_{18} & \\ \hline \\ \textbf{F}_{200}+C_3+C_{17}=C_4+C_{18} & \\ \hline \\ \textbf{F}_{200}+C_3+C_1=C_5+C_{17} & \\ \hline \\ \textbf{F}_{200}+C_5+C_{15}=C_5+C_{17} & \\ \hline \\ \textbf{F}_{16}=C_{17} & Z_{eva}+C_4+C_{16}=C_5+C_{17} & \\ \hline \\ \textbf{F}_{16}=C_1 & \\ \hline \hline \hline \\ \textbf{F}_{16}=C_1 & \\ \hline \hline \\ \textbf{F}_{16}=C_1 & \\ \hline \hline \hline \\ \textbf{F}_{16}=C_1 & \\ \hline \hline \hline \\ \textbf{F}_{16}=C_1 & \\ \hline $	نام جزء	موازنه قيمت	روابط كمكى
$\begin{array}{cccccccccccccccccccccccccccccccccccc$	جوش آور	$Z_{boiler} + C_{bio} + \dot{C_2} = \dot{C_3}$	-
$ \begin{array}{cccccccccccccccccccccccccccccccccccc$	اكونومايزر	$\dot{Z_{eco}} + \dot{C_3} + \dot{C_{17}} = \dot{C_4} + \dot{C_{18}}$	$c_{17} = c_{18}$
$\begin{array}{ccccc} c_{15}=c_{16} & Z_{sh}+Z_{geo}+\dot{C}_{5}+\dot{C}_{15}=& & \dot{C}_{6}+\dot{C}_{16} \\ \hline & \dot{C}_{6}+\dot{C}_{16} & & \\ \hline & \dot{C}_{6}+\dot{C}_{16} & & \\ \hline & \dot{C}_{6}=c_{7} & Z_{tur}+\dot{C}_{6}=\dot{C}_{7}+\dot{C}_{w,t} & & \\ \hline & \bar{c}_{0}=c_{8} & Z_{dsh}+\dot{C}_{7}+\dot{C}_{9}=\dot{C}_{8}+\dot{C}_{10} & & \\ \hline & c_{0}=0 & & & \\ \hline & \dot{c}_{1}=c_{8} & Z_{cond}+\dot{C}_{8}+\dot{C}_{11}=\dot{C}_{1}+\dot{C}_{12} & & \\ \hline & c_{11}=0 & & \\ \hline & c_{w,p}=c_{w,t} & Z_{p}+\dot{C}_{1}+\dot{C}_{w,p}=\dot{C}_{2} & & \\ \hline & v_{w,p}=c_{w,t} & Z_{p}+\dot{C}_{1}+\dot{C}_{10}=c_{13}+\dot{C}_{14} & \\ \hline & v_{13}=c_{14} & Z_{el}+\dot{C}_{w,el}+\dot{C}_{10}=\dot{C}_{13}+\dot{C}_{14} & \\ \hline & \dot{c}_{19}=0 & Z_{RO}+\dot{Z}_{p,ro}+\dot{C}_{19}+\dot{C}_{w,ro}= & \\ \hline & \dot{c}_{21}+\dot{C}_{22} & & \\ \hline & \dot{C}_{21}+\dot{C}_{22} & & \\ \hline \end{array}$	تبخيركن	$Z_{eva}^{\cdot} + \dot{C_4} + \dot{C_{16}} = \dot{C_5} + \dot{C_{17}}$	$c_{16} = c_{17}$
$\begin{array}{cccc} & & & & & & & & & & & & & & & & & $	فراگرمکن	$Z_{sh}^{i} + Z_{geo}^{i} + C_{5}^{i} + C_{15}^{i} =$	$c_{15} = c_{16}$
$ \begin{array}{ccccc} \hline c_6 = c_7 & Z_{tur} + \dot{C}_6 = \dot{C}_7 + \dot{C}_{w,t} & \\ \hline v_{2} = c_8 & Z_{dsh} + \dot{C}_7 + \dot{C}_9 = \dot{C}_8 + \dot{C}_{10} & \\ \hline c_7 = c_8 & Z_{dsh} + \dot{C}_7 + \dot{C}_9 = \dot{C}_8 + \dot{C}_{10} & \\ \hline \dot{c}_{1} = c_8 & Z_{cond} + \dot{C}_8 + \dot{C}_{11} = \dot{C}_1 + \dot{C}_{12} & \\ \hline c_{11} = 0 & & \\ \hline c_{w,p} = c_{w,t} & Z_p + \dot{C}_1 + \dot{C}_{w,p} = \dot{C}_2 & \\ \hline c_{13} = c_{14} & Z_{el} + \dot{C}_{w,el} + \dot{C}_{10} = \dot{C}_{13} + \dot{C}_{14} & \\ \hline c_{19} = 0 & Z_{R0} + \dot{Z}_{p,r0} + \dot{C}_{19} + \dot{C}_{w,r0} = \\ \hline \dot{c}_{21} + \dot{C}_{22} & & \\ \hline \dot{c}_{21} +$		$L_{6} + L_{16}$	
$ \begin{array}{c} c_7 = c_8 \\ c_9 = 0 \end{array} \qquad \begin{array}{c} Z_{dsh} + \dot{C_7} + \dot{C_9} = \dot{C_8} + \dot{C_{10}} \\ \dot{e_{17}} \\ \dot{e_{17}} \\ c_{19} = c_{18} \\ c_{11} = 0 \end{array} \qquad \begin{array}{c} Z_{cond} + \dot{C_8} + \dot{C_{11}} = \dot{C_1} + \dot{C_{12}} \\ c_{11} = 0 \\ \hline \\ c_{w,p} = c_{w,t} \\ c_{13} = c_{14} \\ c_{19} = c_{14} \\ c_{21} = 0 \end{array} \qquad \begin{array}{c} Z_{p} + \dot{C_1} + \dot{C_{10}} = \dot{C_{13}} + \dot{C_{14}} \\ c_{19} = c_{17} + \dot{C_{19}} + \dot{C_{19}} + \dot{C_{19}} + \dot{C_{19}} + \dot{C_{19}} = \dot{C_{13}} + \dot{C_{14}} \\ c_{19} = 0 \\ c_{21} = 0 \end{array} \qquad \begin{array}{c} Z_{RO} + \dot{Z_{p,ro}} + \dot{C_{19}} + \dot{C_{19}} + \dot{C_{19}} = \dot{C_{12}} \\ \dot{C_{21}} + \dot{C_{22}} \\ \hline \end{array} \qquad \begin{array}{c} \dot{C_{21}} + \dot{C_{22}} \end{array} \qquad \begin{array}{c} \dot{C_{21}} \\ \dot{C_{21}} + \dot{C_{22}} \end{array} \qquad \begin{array}{c} \dot{C_{21}} + \dot{C_{22}} \end{array} \qquad \begin{array}{c} \dot{C_{21}} + \dot{C_{22}} \end{array} \qquad \begin{array}{c} \dot{C_{21}} \\ \dot{C_{21}} \\ \dot{C_{21}} \end{array} \qquad \begin{array}{c} \dot{C_{21}} \\ \dot{C_{21}} \\ \dot{C_{21}} \\ \dot{C_{21}} \\ \dot{C_{21}} \end{array} \qquad \begin{array}{c} \dot{C_{21}} \\ \dot{C_{21}} \\ \dot{C_{21}} \\ \dot{C_{21}} \end{array} \qquad \begin{array}{c} \dot{C_{21}} \\ \dot{C_{21}} \\ \dot{C_{21}} \\ \dot{C_{21}} \\ \dot{C_{21}} \end{array} \qquad \begin{array}{c} \dot{C_{21}} \\ \dot{C_{21}} \\ \dot{C_{21}} \\ \dot{C_{21}} \end{array} \qquad \begin{array}{c} \dot{C_{21}} \\ \dot{C_{21}} \\ \dot{C_{21}} \\ \dot{C_{21}} \end{array} \qquad \begin{array}{c} \dot{C_{21}} \\ \dot{C_{21}} \\ \dot{C_{21}} \\ \dot{C_{21}} \end{array} \qquad \begin{array}{c} \dot{C_{21}} \end{array} \qquad \begin{array}{c} \dot{C_{21}} \\ \dot{C_{21}} \end{array} $	توربين	$Z_{tur}^{\cdot} + \dot{C_6} = \dot{C_7} + \dot{C_{w,t}}$	$c_{6} = c_{7}$
فراگرمکن فراگرمکن $c_1 = c_8$ $Z_{cond} + \dot{C}_8 + \dot{C}_{11} = \dot{C}_1 + \dot{C}_{12}$ چگالنده $c_{11} = 0$ $c_{w,p} = c_{w,t}$ $\dot{Z}_p + \dot{C}_1 + \dot{C}_{w,p} = \dot{C}_2$ $yap = c_{w,t}$ $\dot{Z}_p + \dot{C}_1 + \dot{C}_{w,p} = \dot{C}_2$ $c_{13} = c_{14}$ $Z_{el} + c_{w,el} + \dot{C}_{10} = \dot{C}_{13} + \dot{C}_{14}$ $c_{19} = 0$ $\dot{Z}_{RO} + \dot{Z}_{p,ro} + \dot{C}_{19} + \dot{C}_{w,ro} =$ $\dot{C}_{21} + \dot{C}_{22}$ $\dot{C}_{21} + \dot{C}_{22}$	دى	$\dot{Z}_{dsh} + \dot{C}_7 + \dot{C}_9 = \dot{C}_8 + \dot{C}_{10}$	$c_7 = c_8$ $c_7 = 0$
$ \begin{array}{cccc} \hline c_1 = c_8 & Z_{cond} + \dot{C}_8 + \dot{C}_{11} = \dot{C}_1 + \dot{C}_{12} & \\ \hline c_{11} = 0 & \\ \hline c_{w,p} = c_{w,t} & Z_p + \dot{C}_1 + \dot{C}_{w,p} = \dot{C}_2 & \\ \hline c_{13} = c_{14} & Z_{el} + \dot{C}_{w,el} + \dot{C}_{10} = \dot{C}_{13} + \dot{C}_{14} & \\ \hline c_{19} = 0 & Z_{RO} + \dot{Z}_{p,ro} + \dot{C}_{19} + \dot{C}_{w,ro} = \\ \hline c_{21} = 0 & \dot{C}_{21} + \dot{C}_{22} & \\ \hline \end{array} $	فراگرمکن		cg — 0
$ \begin{array}{c} c_{w,p} = c_{w,t} & Z_p + \dot{C_1} + \dot{C_{w,p}} = \dot{C_2} & \mbox{yaw} \\ \hline c_{13} = c_{14} & Z_{el} + \dot{C_{w,el}} + \dot{C_{10}} = \dot{C_{13}} + \dot{C_{14}} & \mbox{line} \\ \hline c_{19} = 0 & Z_{R0} + \dot{Z_{p,r0}} + \dot{C_{19}} + \dot{C_{w,r0}} = & \mbox{line} \\ c_{21} = 0 & \dot{C_{21}} + \dot{C_{22}} & \mbox{visc} \end{array} $	چگالنده	$\dot{Z_{cond}} + \dot{C_8} + \dot{C_{11}} = \dot{C_1} + \dot{C_{12}}$	$c_1 = c_8$ $c_{11} = 0$
$ \begin{array}{cccc} c_{13} = c_{14} & Z_{el} + C_{w,el} + C_{10} = C_{13} + C_{14} \\ \hline \\ c_{19} = 0 \\ c_{21} = 0 \end{array} \begin{array}{c} Z_{RO} + Z_{p,ro} + C_{19} + C_{w,ro} = \\ \hline \\ C_{21} + C_{22} \end{array} \end{array} $	پمپ	$\dot{Z_p} + \dot{C_1} + \dot{C_{w,p}} = \dot{C_2}$	$c_{w,p} = c_{w,t}$
$\begin{array}{ccc} c_{19}=0 & Z_{R0}^{\cdot}+Z_{p.ro}^{\cdot}+C_{19}^{\cdot}+C_{w,ro}^{\cdot}= & \\ c_{21}=0 & C_{21}^{\cdot}+C_{22}^{\cdot} \end{array}$	الكترولايزر	$\dot{Z_{el}} + \dot{C_{w,el}} + \dot{C_{10}} = \dot{C_{13}} + \dot{C_{14}}$	$c_{13} = c_{14}$
کن درجا درجا کا درجا	آبشيرين	$Z_{RO} + Z_{p.ro} + C_{19} + C_{w,ro} =$	$c_{19} = 0$ $c_{24} = 0$
	کن	$c_{21} + c_{22}$	$c_{21} = 0$

۲-۳- تحليل زيست محيطي

در مدلسازی سیستم تولید همزمان انرژی زمین گرمایی و زیست توده ، برای تعیین پارامترهای ترمودینامیکی و اقتصادی سیستم فرض شده که در محفظه احتراق زیست توده ، احتراق کامل رخ میدهد. در حالیکه عملاً به دلیل واکنش شیمیایی ناقص درون محفظه احتراق، در محصولات احتراق مونواكسيدكربن و اكسيدهاى نيتروژن توليد می گردند[۲۶].

تحلیل اگزرژی زیست محیطی یک سیستم تولید چندگانه بر اساس هزینه جلوگیری از انتشار آلایندهها صورت می گیرد. در این پژوهش، بررسی برای هزینه انتشار مونواکسیدکربن، دی اکسیدکربن و اکسید نيتروژن انجام مى شود. به منظور محاسبه ضريب انتشار آلاينده ها، از رابطه (۲۴) استفاده شده است [۲۶].

 $\dot{C_{env}} = \dot{m_{co}}\dot{C_{co}} + \dot{m_{NOx}}\dot{C_{NOx}} + \dot{m_{co_2}}\dot{C_{co_2}}$ (24) مقدار CO و NOx تولید شده در محفظه احتراق با دمای شعله آدیاباتیک متغیر است[۲۷]. مقدار دمای آدیاباتیک شعله از رابطه (۲۵) تعیین می گردد. $T_{\rm res} = A\sigma^a \exp(\beta(\sigma + \lambda)^2) \Pi^{x^*} \theta^{y^*} {\rm d} t^{z^*}$ (70)

$$T_{pz} = A\theta \exp(\theta(\theta + \lambda)) \Pi^{-0} \Psi$$

all ψ all ψ and ψ a

هيدروژن به کربن هستند. مقادير x^* ، x^* و z^* بر حسب تابعی از σ در روابط(۲۸-۲۶) بیان شدهاند[۲۸].

$$\begin{aligned} x^* &= a_1 + b_1 \sigma + c_1 \sigma^2 \qquad (\ensuremath{\texttt{TF}}) \\ y^* &= a_2 + b_2 \sigma + c_2 \sigma^2 \qquad (\ensuremath{\texttt{TY}}) \end{aligned}$$

$$y^* = a_2 + b_2\sigma + c_2\sigma^2 \tag{7}$$

$$z^* = a_3 + b_3 \sigma + c_3 \sigma^2 \tag{7A}$$

b_i ،a_i ،σ ،β ،a ،A و c_i از مرجع [۲۸] بدست می آیند. به منظور

حل معادلات ترمودینامیکی، از نرم افزار EES استفاده شده است.

۳- نتايج

نشريه مهندسي

مكانيك دانشگاه تبريز،

. شماره پیاپی ۱۰۱، جلد ۲۵، شماره ۴، زمستان، ۱۰۶۱، صفحه ۲۰۳–۲۰۱

– پژوهشی

كامل - محمدعلى صباغي و محمد

حالت اول مورد بررسی، استفاده از هر دو منبع زمین گرمایی و زیست توده میباشد.

۳-۱- اعتبارسنجی

به منظور تعیین درستی محاسبات صورت گرفته با نتایج پژوهشهای پیشین مقایسه و نتایج آن در شکلهای ۲ و ۳ ارائه شده است که بررسیها نشان می دهد مطابقت خوبی بین نتایج وجود دارد.

شکل ۳- نتایج مدلسازی چرخه رانکین آلی [۳۰]

۲-۳- نتایج تحلیل اگزرژی - اقتصادی

هدف از تحلیل اگزرژی سیستمهای انرژی، تعیین میزان تخریب اگزرژی و بهبود آن میباشد. شکل ۴، درصد تخریب اگزرژی هر بخش از سیستم را نمایش میدهد. بر اساس این شکل، چرخه آلی رانکین با مقدار ۷۱ درصد بیشترین سهم تخریب اگزرژی را دارد که علت آن وجود مبادله کنهای گرمایی و اختلاف دمای جریان سرد و گرم میباشد. بعد از چرخه آلی رانکین، الکترولایزر با مقدار ۱۶ درصد دومین واحد تخریب اگزرژی میباشد. تخریب اگزرژی در الکترولایزرها عمدتاً به میباشد. بعد از چرخه آلی رانکین، الکترولایزر با مقدار ۱۶ درصد دومین واحد تخریب اگزرژی میباشد. تخریب اگزرژی در الکترولایزرها عمدتاً به اگزرژی آن وابستگی زیادی به شدت تابع توان مصرفی و چگالی جریان الکتریکی دارد. از آنجاکه چرخه رانکین آلی مورد بررسی، دارای اجزای زیادی است و علت بالا بودن تخریب اگزرژی این واحد نیز همین امر میباشد. در شکل ۵، درصد تخریب اگزرژی هریک نشان داده شده است.

جدول ۵ مقادیر پارامترهای عملکردی سیستم را نشان میدهد.

جدول ۵- پارامترهای عملکردی سیستم مورد بررسی

مقدار	نام متغير
۶١/۴۲	توان توليد توربين (kW)
V/TID	توان پمپ (kW)
۲۳۴/۹	گرمای دی فراگرمکن (kW)
2721	گرمای چگالنده (kW)
۱۲۶/۳	گرمای جذب شده در تبخیرکن (kW)
۲۳ ۰ ۸ ۱	گرمای جوش آور (kw)
1/278	هیدروژن تولیدی (lit/s)
۴/۱۵	آب شیرین تولیدی (kg/s)
۰/۰۳۵	راندمان اگزرژی سیستم تولید همزمان

مطابق شکل ۵ بیشترین میزان تخریب اگزرژی برای جوش آور و برابر ۵۴ درصد بدست آمده است که علت آن وجود اختلاف دمای زیاد می باشد. پس از جوش آور، در بین اجزای چرخه رانکین، توربین دارای بیشترین میزان تخریب اگزرژی میباشد که ۶ درصد میزان تخریب کل سیستم را به خود اختصاص داده است. سهم بخشهای مختلف سیستم تولید همزمان مورد بررسی شامل چرخه رانکین آلی، الکترولایزر و سیستم اسمز معکوس در هزینه کل سیستم به ترتیب برابر ۶۱۶، ۱۷۴/۵ و ۳۱/۱ دلار بر ساعت میباشد که در شکل ۶ نشان داده شده

شکل ۶- سهم قسمتهای مختلف سیستم در قیمت کل

همانگونه که پیش بینی میشد نتایج حاصل از تحلیل اقتصادی همیشه نتایج تحلیل اگزرژی را تصدیق مینماید. چرخه آلی رانکین از دیدگاه اقتصادی دارای بیشترین تأثیرگذاری بوده و ۷۵ درصد سرمایهگذاری را شامل میشود. این در حالیست که بیشترین میزان ناشی از چرخه رانکین آلی در درجه اول مربوط به توربین و در درجه ناشی از چرخه رانکین آلی در درجه اول مربوط به توربین و در درجه دوم وجود مبادله کن های گرمایی میباشد. در حقیقت اصلی ترین بخش چرخههای رانکین آلی از منظر طراحی، توربین مورد استفاده در آنها است زیرا ساخت و تولید توربین نیازمند فناوریهای پیشرفته می باشد که این مهم در پژوهشهای گذشته نیز به آن اشاره شده است. پس از چرخه رانکین، الکترولایزر دارای بیشترین اهمیت از دیدگاه اقتصادی میباشد. از آنجا که بخش زیادی از توان تولیدی در چرخه رانکین آلی در الکترولایزر مصرف می گردد، بهبود عملکرد الکترولایزر سبب افزایش در الکترولایزر مصرف می گردد، بهبود عملکرد الکترولایزر سبب افزایش

یکی از پارامترهای مهم در تحلیل اقتصادی، تعیین فاکتور اگزرژواکونومیک میباشد. ضریب اگزرژواکونومیک مقایسه ای از هزینه خرید یک جزء با هزینه تخریب اگزرژی همان جزء را ارائه میدهد. دليل اهميت اين پارامتر پاسخ به اين سؤال است كه بالا بودن هزينه جزء مربوط به بالا بودن هزينه سرمايه گذارى است يا بالا بودن نرخ تخریب اگزرژی آن جزء. در جدول ۶ مقدار فاکتور اگزرژواکونومیک و در شکل ۸ درصد هریک از اجزای سیستم مورد بررسی نشان داده شده است. کمترین مقدار این پارامتر مربوط به الکترولایزر و برابر ۹/۵۸، بعد از آن جوش آور و برابر ۱۲/۳۱ درصد و پس از آن مربوط به واحد اسمز معکوس و برابر ۲۴/۶۸ درصد است. مقدار پائین فاکتور اگزرژواکونومیک این اجزا نشان دهنده این است که هزینه بالای آنها ناشی از تخریب اگزرژی بالای این اجزا و نه هزینه سرمایه گذاری آنها میباشد. بنابراین با افزایش هزینه سرمایه گذاری این اجزا و ارتقای عملکردشان میتوان هزينه كل سيستم را كاهش داد. بالا بودن فاكتور اگزرژواكونوميك نشان دهنده آن است که لازم است از تجهیزات ارزانتری برای جزء مورد نظر استفاده شود حتى در صورتى كه اين امر منجر به كاهش راندمان اگزرژى شود. در بین اجزای سیستم، فراگرمکن و تبخیرکن دارای بیشترین فاكتور اگزرژواكونوميك مىباشند كه توصيه مىشود اين مبادلهكن ها با مبادله کن های گرمایی که دارای هزینه کمتری هستند جایگزین گردد، حتى اگر مبادله كن هاى داراى قيمت كمتر باعث افزايش ميزان تخريب اگزرژی شوند.

جدول ۶- مقادیر فاکتور اگزرژواکونومیک اجزای مختلف				
Sh	DSh	Condenser	Boiler	Turbine
٩۶/٨١	۸۳/۱۵	۶۰/٨	17/31	۶۰/۹۵
Evap	Pump	Economizer	Electrolyzer	RO
۹۷/۳۶	56/04	94/80	۸٣/٣۴	26/88

شکل ۷- فاکتور اگزرژواکونومیک اجزای مختلف سیستم

۳-۳- مطالعه پارامتری

در این بخش، تأثیر تغییر دمای منبع زمین گرمایی و دبی سوخت زیست توده در عملکرد ترمودینامیکی سیستم بررسی شده است.

شکل ۸ تأثیر دمای منیع زمین گرمایی را بر توان خالص تولیدی و راندمان انرژی سیستم تولید همزمان نشان میدهد. همانطور که از شکل مشخص است با افزایش دمای منبع از ۱۲۵ تا ۱۶۰ درجه سلسیوس، مقدار توان خالص تولیدی و راندمان قانون اول ترمودینامیک سیستم به ترتیب ۳۲ و ۱۴ درصد افزایش مییابد.

شکل ۹ تغییرات راندمان اگزرژی کل سیستم را با تغییرات دمای منبع زمین گرمایی نشان میدهد. بر اساس شکل مذکور، با افزایش دمای منبع زمین گرمایی از ۱۲۵ تا ۱۶۰ درجه سلسیوس، مقدار راندمان اگزرژی کل سیستم از ۲۰/۰۱ به ۲۰/۰۷ کاهش مییابد. در توجیه این نتیجه لازم است بیان شود که اگرچه با افزایش دمای منبع، مقدار توان خالص خروجی چرخه آلی رانکین افزایش مییابد و عملکرد چرخه رانکین رانکین بهبود پیدا میکند ولی مقدار تخریب اگزرژی واحدهای الکترولایزر و اسمز معکوس با افزایش دمای منبع از ۱۲۵ تا ۱۶۰ درجه سلسیوس به ترتیب از ۱۳/۵ به ۴۴ کیلووات و ۲۱/۵ به ۲۱/۵ کیلووات

بنابراین اگرچه با افزایش دمای منبع زمین گرمایی، مقدار توان خالص تولیدی و راندمان انرژی چرخه آلی رانکین افزایش مییابد ولی سهم زیادی از توان تولید شده در بخشهای الکترولایزر و آب شیرین کن تخریب میشود که این امر، دلیل کاهش راندمان اگزرژی کل سیستم با بالا رفتن دمای منبع می باشد.

شکل ۱۱ تغییرات دمای منیع زمین گرمایی با میزان تولید هیدروژن و تولید آب شیرین را نشان میدهد. با افزایش دمای منبع از ۱۲۵ تا ۱۶۰ درجه سلسیوس، مقدار تولید هیدروژن از ۱/۱۸ به ۱/۶۸ لیتر بر ثانیه (۳۰ درصد) و مقدار تولید آب شیرین از ۳/۴۵ به ۴/۲ کیلوگرم بر ثانیه (۱۸ درصد) افزایش پیدا میکند. با افزایش دمای منبع زمین گرمایی عملکرد ترمودینامیکی بهبود مییابد.

شکل ۱۱- تغییرات دمای منبع با میزان تولید هیدروژن و آب شیرین

از آنجا که بخش زیادی از انرژی مورد نیاز سیال عامل سیستم توسط منبع زمین گرمایی تأمین میشود و در صورت عدم استفاده از آن و تأمین کل انرژی توسط سوخت بایوماس آلایندههایی به محیط زیست وارد میشود، شکل ۱۲ تأثیر استفاده از منبع زمین گرمایی جهت کاهش آلایندههای زیست محیطی را نشان میدهد. در صورت عدم استفاده از انرژی زمین گرمایی، کل انرژی لازم برای مبادله کن های گرمایی اکونومایزر، تبخیرکن و فراگرمکن توسط زیست توده تأمین شده و مقدار سوخت مورد نیاز برابر ۱۲۳kg/s، بدست آمده است که به تبع آن میزان تخریب اگزرژی جوش آور و مقدار انتشار دی اکسید کربن و در نهایت ضریب انتشار آلایندهها (Ceny) افزایش می یابد.

مطابق شکل ۱۲، با افزایش دبی سوخت ورودی از ۰/۰۴ تا ۱/۲۳ کیلوگرم بر ثانیه مقدار انتشار دی اکسید کربن ۰/۰۰۹۳۸۵ تا ۰/۰۲۹۵۶ و ضریب کلی انتشار آلایندهها از ۰/۰۳۲۴۳ تا ۱/۱۰۲۱ افزایش می ابد. شکل ۱۳ مقایسه میزان انتشار آلایندهها را در دو حالت با و بدون منبع زمین گرمایی نشان می دهد.

مطابق شکل ۱۳ ، مقدار دی اکسیدکربن تولید شده و ضریب آلایندهها در حالت بدون منبع زمین گرمایی به میزان ۶۸ درصد افزایش داشته است. نتایج حاکی از این است که استفاده از انرژی زمین گرمایی برای تامین گرمای چرخه رانکین اگرچه باعث بالا رفتن ناچیز هزینه کل می گردد، ولی میزان انتشار آلایندهها را کاهش و نیاز به سوخت زیست توده را منتفی می کند.

۴– نتیجه گیری

در این تحقیق یک سیستم جدید تولید همزمان توان، هیدروژن و آب شیرین با منبع انرژی زیست توده و انرژی زمین گرمایی که از مبادله کن های گرمایی مختلفی به منظور افزایش راندمان اگزرژی بهره می گیرد، مورد تحلیل اگزرژی، اگزرژی- اقتصادی و محیط زیستی قرار گرفت که به مهمترین نتایج بدست آمده اشاره می شود.

۱- بیشترین مقدار تخریب اگزرژی چرخه رانکین آلی برای جوش آور و برابر ۵۴ درصد (بر اساس شکل ۵) بدست آمد.

۲- چرخه رانکین آلی دارای بیشترین هزینه کل و برابر ۷۵ درصد و بعد از آن الکترولایزر با ۲۱ درصد (مطابق شکل ۶) میباشد.

۳- کمترین مقدار فاکتور اگزرژواکونومیک مطابق جدول ۶۰ مربوط به جوش آور و برابر ۱۲/۳۱ درصد و پس از آن مربوط به واحد اسمز معکوس و برابر ۲۴/۶۸ درصد است.

۴- با افزایش دمای منبع زمین گرمایی از ۱۲۵ تا ۱۶۰ درجه سلسیوس، مقدار توان خالص تولیدی و راندمان قانون اول ترمودینامیک سیستم به ترتیب ۳۲ و ۱۴ درصد افزایش و مقدار راندمان اگزرژی کل سیستم از ۰/۷۷/ به ۰/۰۲۶ (مطابق شکلهای ۸ و۹) کاهش می ابد.

۵- با افزایش دمای منبع از ۱۲۵ تا ۱۶۰ درجه سلسیوس، مقدار تولید هیدروژن از ۱/۱۸ به ۱/۶۸ لیتر بر ثانیه و مقدار تولید آب شیرین از ۳/۴۵ به ۴/۲ کیلوگرم بر ثانیه (شکل ۱۱) افزایش و از طرفی میزان تخریب اگزرژی این دو واحد نیز افزایش پیدا میکند.

۶- در صورت عدم استفاده از منبع زمین گرمایی، با افزایش دبی سوخت ورودی از ۰/۰۴ تا ۰/۱۲۳ کیلوگرم بر ثانیه، مقدار انتشار دی اکسید کربن ۰/۰۰۹۳۸۵ تا ۰/۰۲۹۵۶ و ضریب کلی انتشار آلایندهها از ۰/۰۳۲۴۳ تا ۰/۱۰۲۱ افزایش می یابد.

۵– نمادها

- (m^۲) سطح A
- Bio _زيست توده
- ^C هزینه جریان (s/\$)
- Cenv ضريب انتشار آلايندهها (kg))
 - CRF ضریب بازگشت سرمایه
 - Dsh دی فراگرمکن
 - Ėx آهنگ اگزرژی (kW)
 - (kW) نرخ تخریب اگزرژی $E\dot{x}_D$
 - ^{Eva} تبخيركن
 - Eco اكونومايزر

(kJ) انرژی فعالسازی کاتد و آند $E_{act,i}$

- F ثابت فارادی (C/mol)
 - h آنتالپی (kJ/kg)
- ^J چگالی جریان (^۲A/m)
- LHV ارزش گرمایی پائین سوخت (kJ/kg)
- (kg/s) k دبی جرمی عبوری از جزء m_k
 - (kg/s) دبی آب شیرین (kg/s)
 - (kg/s) دبی آب تغذیه (kg/s)

- Ν دبی مولی (mol/s)
 N چرخه رانکین آلی
 PEM
 الکترولایزر غشاء پروتونی
 R
 شابت جهانی گازها (kJ/kg.K)
 RO
 اسمز معکوس
 RR
 نسبت بازیابی غشاء
 Repeat
 R
 (Ω)
 - ^s آنتروپی (kJ/kg.K)
 - Sh فراگرمکن
 - T دما (C)
 - (V) پتانسیل برگشت پذیر (V)
 - (V) پتانسیل فعالسازی کاتد و آند (V)
 - W_{net} کار خالص تولیدی (kW)
 - سرمايه اوليه خريد تجهيزات Z_k

حروف يونانى

- η راندمان
- لا) اگزرژی شیمیایی (kW)
- λ آب موجود در سطح غشاء کاتد و آند (Ω^{-1})
 - φ ضریب هزینه تعمیر و نگهداری
 - زير نويسها
 - ⁱ ورودى
 - ^e خروجی
 - ⁰ شرايط محيط

6- مراجع

[1] Razmi A, Soltani M, Torabi M Investigation of an efficient and environmentally-friendly CCHP system based on CAES, ORC and compression absorption refrigeration cycle: energy and exergy analysis. *Energy Convers Manag*; 195:1199e211, 2019.

[2] Guoquan Qiu, Yingjuan Shao, Jinxing Li, Hao Liu, Saffa .B. Riffat ,Experimental investigation of a biomass-fired ORC-based micro-CHP for domestic applications", *Fuel*, 96: 374–382, 2012. [۳] عبدالعلي يور عدل م.، خليل آريا ش. و جعفرمدار ص.، استفاده از يک

چرخه ترکیبی تبخیر آنی یک و سه مرحله ای با رانکین الی برای تولید توان از چاههای زمین گرمایی سبلان، *مجله مهندسی مکانیک دانشگاه تبریز*، د. ۵۰. ش. ۳، ۲ ص ۱۵۵–۱۶۴، ۱۳۹۹.

[۴] عالی ، پورمحمود ن. و زارع و.، تحلیل اگزرژی چرخه جدید پیشنهای برای تولید توان از چاههای زمین گرمایی سبلان، مجله مهندسی مکانیک دانشگاه تبریز، د. ۴۸، ش. ۱، ص ۲۵۱-۲۶۰، ۱۳۹۷.

بېرىر، د. ١٨، ش. ١، ص ١۵١ - ١، ١، ١٠٠.

[۵] عبدالعلی پورعدل م. رستمی م. خلیل اَریا ش. یاری م. تحلیل انرژی و اگزرژی یک سیستم بر مبنای انرژی زمین گرمایی برای تولید همزمان توان، آب

شیرین، گرمایش و هیدروژن. *مجله مهندسی مکانیک دانشگاه تبریز*، د. ۵۳، ش. ۳ ص ۱۳۵-۱۴۴، ۱۴۰۰.

[6] Yilmaz C, Kanoglu M, Bolatturk A, Gadalla M. Economics of hydrogen production and liquefaction by geothermal energy. *International journal of hydrogen energy*, Vol. 37, pp. 2058-69, 2012.

[7] Kianfard H, Khalilarya S, Jafarmadar S.Exergy and exergoeconomic evaluation of hydrogen and distilled water production via combination of PEM electrolyzer, RO desalination [26] Ahmadi, Pouria, Marc A. Rosen, Ibrahim Dincer. Greenhouse gas emission and exergo-environmental analyses of a trigeneration energy system. *International Journal of Greenhouse Gas Control*. 5: 1540-49, 2011.

[27] Gu"lderO" L Flame temperature estimation of conventional and future jet fuels. *Journal of Engineering Gas Turbine and Power*. 108: 376-380, 1986.

[28] Dincer, I., M.A. Rosen. Exergy, Energy, Environment and Sustainable Development. Elsevier, 2007.

[29] Ahmadi, P., I. Dincer, and M.A. Rosen, Performance assessment and optimization of a novel integrated multigeneration system for residential buildings. *Energy and Buildings*. 67: p. 568-578, 2013.

[30] M. Leveni, G. Manfrida, R. Cozzolino and B. Mendecka, Energy and exergy analysis of cold and power production from the geothermal reservoir of torre alfina. *Energy*. P 807-818, 2019. unit and geothermal driven dual fluid ORC. *Energy Conversion and Management*, Vol. 177, pp. 339-49, 2018.

[8] Akrami E, Chitsaz A, Nami H, Mahmoudi S. Energetic and exergoeconomic assessment of a multi-generation energy system based on indirect use of geothermal energy. *Energy*, Vol. 124, pp. 625-39, 2017.

[9] Yuksel YE, Ozturk M. Thermodynamic and thermoeconomic analyses of a geothermal energy based integrated system for hydrogen production. *International Journal of Hydrogen Energy*, Vol. 42, pp. 2530-46, 2017.

[10] Ghaebi H, Namin AS, Rostamzadeh H. Performance assessment and optimization of a novel multi-generation system from thermodynamic and thermoeconomic viewpoints. *Energy conversion and management*, Vol. 165, pp. 419-39, 2018.

[11] M. T. Balta, I. Dincer, A. Hepbasli. Exergoeconomic analysis of a hybrid copper–chlorine cycle driven by geothermal energy for hydrogen production, *International Journal of Hydrogen Energy*, Vol. 36, No. 17, pp. 11300-11308, 2011.

[12] M. Mehrpooya, M. Sharifzadeh, H. Ansarinasab. Investigation of a novel integrated process configuration for natural gas liquefaction and nitrogen removal by advanced exergoeconomic analysis, *Applied thermal engineering*. 128, 1249–1262, 2018.

[13] Zhu, X, Zhan, X, Liang, H, Zheng, X, Qiu, Y, Lin, J, Zhao, Y. The optimal design and operation stategy of renewable energy-CCHP coupled system applied in five building objects. *Renewable Energy* 146, 2700-2715, 2020.

[14] H.M.D.P.HerathM.A. WijewardaneR.A.C.P.RanasingheJ.G.A S. Jayasekera. Working fluid selection of Organic Rankine Cycles 7th International Conference on Power and Energy Systems Engineering,680-686, 2020.

[15] Poulomi Sannigrahi, Arthur J. Ragauskas, Gerald A. Tuskan.Poplar as a feedstock for biofuels: A review of compositional characteristics", *Biofuels, Bioprod, Bioref*, 209-226, 2010.

[16] Ni M, Leung MK, Leung DY. Energy and exergy analysis of hydrogen production by a proton exchange membrane (PEM)electrolyzer plant. *Energy conversion and management*, Vol. 49, pp. 2748-56, 2018.

[17] Nafey A, Sharaf M. Combined solar organic Rankine cycle with reverse osmosis desalination process: energy, exergy, and cost evaluations. *Renewable Energy*, Vol. 35, No 11, pp. 2571-2580, 2020.

[18] H. Nami, A. Nemati, F.J. Fard, Conventional and advanced exergy analyses of a geothermal driven dual fluid organic Rankine cycle (ORC), *Applied thermal engineering*. 122, 59–70, 2017.

[19] Fahad A. Al-Sulaiman, Ibrahim Dincer, Feridun Hamdullahpur, Energy and exergy analyses of a biomass trigeneration system using an organic Rankine cycle", Energy 45: 975-985, 2012.

[20] A. Nemati, H. Nami, and M. Yari, Assessment of different configurations of solar energy driven organic flash cycles (OFCs) via exergy and exergoeconomic methodologies, *Renewable Energy*, vol. 115, pp. 1231–1248, 2018.

[21] Hoseyn. Sayyaadi, Reza. Mehrabipour, Efficiency enhancement of a gas turbine cycle using an optimized tubular recuperative heat exchanger, *Energy*, 38; 362-375, 2012.

[22] Ahmadi, Pouria, Ibrahim Dincer, Marc A. Rosen. Exergoenvironmental analysis of an integrated organic Rankine cycle for trigeneration. *Energy Conversion and Management*. 64: 447–453, 2012.

[23] Nafey A, Sharaf M. Combined solar organic Rankine cycle with reverse osmosis desalination process:energy,exergy and cost evaluations. *Renewable Energy*, Vol. 35, No 11, pp. 2571-2580, 2010.

[24] Ahmadi, P., I. Dincer, and M.A. Rosen, Multi-objective optimization of a novel solar-based multigeneration energy system. *Solar Energy*. 108: p. 576-591, 2014.

[25] Pashapur, M. Jafarmadar, S. Khalilarya, Sh. Energy, exergy and exergoeconomic analyses of a novel three-generation system to produce power, heat and distillated water. *Int J. Exergy*, Vol. 35, No. 4, 2021.